

W odpowiedzi na prośbę Ministerstwa Klimatu i Środowiska dotyczącą przedstawienia opinii na temat Sprawozdania Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przeglądu interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii zgodnie z Rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1854¹ (dalej: „Sprawozdanie”) **przedsiębiorstwa zrzeszone w ramach Konfederacji Lewiatan dzielają wnioski przedstawione przez Komisję Europejską.**

Szczególną uwagę zwracamy na wnioski, które Komisja Europejska przedstawiła w stosunku do wprowadzenia pułapu dochodów dla wytwórców inframarginalnych, który zarówno w świetle aktualnego stanu prawnego, jak i w ocenie przedsiębiorców zrzeszonych w ramach Konfederacji Lewiatan nie powinien obowiązywać po 30 czerwca 2023 roku. Brak jakiegokolwiek podstawy prawnej dla stosowania tego mechanizmu na poziomie krajowym po wskazanej dacie rodzi uzasadnione wątpliwości w zakresie zgodności mechanizmu krajowego z unijnymi przepisami regulującymi zasady funkcjonowania wewnętrznego rynku energii.

Przyjmujemy do wiadomości stanowisko Ministerstwa Klimatu i Środowiska, zgodnie z którym pułap dochodów będzie utrzymany do końca 2023 roku, zwracamy jednak uwagę na następujące kwestie:

1. **Utrzymanie pułapu dochodów także w przypadku jego rynkowego ograniczenia w drodze umów sprzedaży energii odnawialnej zawieranych bezpośrednio między wytwórcami a odbiorcami końcowymi (CPPA, vCPPA, vPPA) doprowadzi do braku rozwoju tego segmentu rynku w Polsce.** Jest to główne ryzyko wskazane przez Komisję Europejską w Sprawozdaniu pozostające w kontrze do proponowanej reformy rynku energii elektrycznej oraz ograniczające najbardziej efektywne, rynkowe sposoby zapobiegania niestabilnym i wysokim cenom energii dla odbiorców końcowych. Pragniemy również zauważyć brak zgodności polskiego ustawodawstwa z unijnymi przepisami w zakresie uwzględnienia instrumentów finansowych oraz innych instrumentów hedgingowych przy obliczaniu wysokości odpisów na Fundusz.
2. **Objęcie pułapem dochodów gwarancji pochodzenia, zwłaszcza dotyczących energii wytworzonej i sprzedanej fizycznie przed 1 marca 2023 r., może doprowadzić do zapaści tego segmentu rynku w Polsce.** Problem ten może pojawić się dopiero na początku 2024 roku, ponieważ przedsiębiorstwa mogą składać wnioski o wydanie gwarancji pochodzenia do 31 stycznia 2024 r. Jeżeli 97% przychodu wynikającego z gwarancji pochodzenia ma trafić do Funduszu Wypłaty Różnicy Ceny, a pozostała część nie wystarcza na pokrycie kosztów obsługi administracyjnej – działaniem racjonalnym ekonomicznie jest niewystępowanie o nowe gwarancje pochodzenia lub odroczenie ich sprzedaży.
3. **Objęcie pułapem dochodów gwarancji pochodzenia w przypadku wytwórców opiera się o błędną koncepcję marży.** Przy wartości godziwej gwarancji pochodzenia na poziomie 10 zł/MWh - według notowań z pierwszego kwartału 2023 roku – cena sprzedaży gwarancji musiałaby wynosić ponad 300 zł/MWh, by 3% marża odzwierciedlała nadal taką wartość godziwą. To działanie wprost sprzeczne z celem w postaci ograniczania kosztów energii dla odbiorców. Wytwórcy powinni zachować prawo do wartości godziwej gwarancji pochodzenia w ramach ich pierwotnej sprzedaży, a ewentualne ograniczenie marży może dotyczyć transakcji wtórnych na rynku gwarancji pochodzenia.
4. **Objęcie pułapem dochodów z gwarancji pochodzenia doprowadzi do zakupu i umorzenia tych gwarancji przez odbiorców poza Polską, w innych krajach UE.** Należy podkreślić, że potencjalne wstrzymanie oferowania „polskich” gwarancji pochodzenia doprowadzi do ich

¹ Sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przeglądu interwencji w sytuacji nadzwyczajnej w celu rozwiązania problemu wysokich cen energii zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2022/1854, Bruksela dnia 5 czerwca 2023 COM(2023) 302 final.

zakupu i umorzenia w innych krajach UE przez odbiorców, którzy w innym wypadku wypadną z europejskiego łańcucha dostaw, na przykład branży meblarskiej, motoryzacyjnej, chemicznej czy produkcji AGD. Straty dla polskiej gospodarki – i Skarbu Państwa – będą nieodwracalne,

5. **Objęcie pułapem dochodów z gwarancji pochodzenia w przypadku sprzedaży przez spółki obrotu doprowadzi do strat ekonomicznych tych podmiotów.** Obecne zapisy są tak nieprecyzyjne, że nie wykluczają naliczenia odpisu w przypadku sprzedaży gwarancji pochodzenia przez spółki obrotu. W takim przypadku taki podmiot poniósłby nieuzasadnioną stratę – zakup gwarancji pochodzenia nie jest zaliczany do kosztu zakupu zgodnie z treścią rozporządzenia, zaś sprzedaż byłaby obciążana 97% odpisem, czyli taki podmiot ponosiłby stratę. Z drugiej strony wystąpiłaby sytuacja, w której każdy obrót gwarancjami pochodzenia byłby obciążony 97% odpisem – co jest równoznaczne z wielokrotnym opodatkowaniem tego samego towaru.
6. **Limity cen energii w Polsce należą do najniższych w Unii Europejskiej i powinny zostać zrewidowane adekwatnie do obecnych uwarunkowań rynkowych i rzetelnie wyliczonych poziomów uśrednionych kosztów wytwarzania energii elektrycznej (LCOE) w poszczególnych technologiach inframarginalnych.**

Podkreślamy, że pułap dochodów został wprowadzony po to, aby redystrybuować zysk nadzwyczajny, o ile został osiągnięty przez przedsiębiorstwa w szczególnych realiach gospodarczych. Jednak mechanizm obowiązujący w Polsce po 30 czerwca 2023 roku i ustalający cenę znacznie poniżej progu 180 EUR/MWh, a przede wszystkim poniżej LCOE oraz rozszerzony na gwarancje pochodzenia (zwłaszcza te dotyczące energii wytworzonej przed 1 marca 2023 r.) staje się *de facto* mechanizmem redystrybucji zwykłego rynkowego zysku przedsiębiorstw energetycznych, wbrew fundamentom rynku energii elektrycznej i uczciwej konkurencji.

Sprawozdanie Komisji Europejskiej obejmuje także ocenę innych mechanizmów wprowadzonych na mocy Rozporządzenia Rady (UE) 2022/1854.

Odnosząc się do wniosków Komisji w zakresie ograniczenia zapotrzebowania na energię elektryczną stoimy na stanowisku, że zasadne jest promowanie oszczędności w zużyciu energii i efektywności energetycznej zawsze – nie tylko w sytuacji kryzysowej związanej z brakiem lub gwałtownym wzrostem cen paliw.

Zwracamy także uwagę na kwestię wsparcia odbiorców końcowych. Mamy świadomość, że zarówno gospodarstwa domowe jak i sektor mikro-, małych oraz średnich przedsiębiorstw w Polsce w dalszym ciągu oczekuje ochrony przed gwałtownym wzrostem cen energii. Ponadto, mechanizmy interwencyjne, jeżeli są konieczne, powinny obejmować wszystkie podmioty gospodarcze, bez dyskryminacyjnego zróżnicowania. Obecne wsparcie ma obowiązywać do 31 grudnia 2023 roku. **Popieramy stanowisko wyrażone przez Komisję Europejską, zgodnie z którym wsparcie odbiorców końcowych powinno zostać wycofane po 31 grudnia 2023 roku przy braku pojawienia się nadzwyczajnych okoliczności związanych z cenami paliw.** Tożsama rekomendacja została skierowana do Polski w ramach Semestru Europejskiego w maju 2023 roku. Utrzymywanie stałego poziomu cen energii długoterminowo zaszkodzi realizacji polskiej polityki energetyczno-klimatycznej m.in. poprzez brak zachęt w rozwijanie projektów OZE, a także projektów w zakresie zwiększania efektywności energetycznej. Kwestią otwartą pozostaje źródło finansowania wsparcia odbiorców końcowych – w Polsce nadal nie zostały wdrożone regulacje w zakresie daniny solidarnościowej w sektorze ropy naftowej, węgla oraz rafinacji.

Zwracamy uwagę, że Sprawozdanie Komisji Europejskiej oparte jest na informacjach przedstawionych przez poszczególne państwa członkowskie, Komisja natomiast nie miała narzędzi, aby zweryfikować obiektywność i prawdziwość przekazanych przez państwa członkowskie informacji. Jednak już takie informacje potwierdziły brak zasadności przedłużania okresu stosowania instrumentów nadzwyczajnych poza ramy czasowe pierwotnie uzgodnione przez Państwa Członkowskie. Naszym zdaniem uwzględnienie wszelkich innych dostępnych źródeł danych, w tym zwłaszcza danych dotyczących konkretnych państw członkowskich, dostarczy dodatkowych argumentów na poparcie stanowiska wyrażonego przez Komisję Europejską.

Dotychczasowe funkcjonowanie mechanizmu nie zostało dotąd poddane przejrzystej ewaluacji, zarówno w zakresie bilansu zebranych i wydatkowanych środków, skuteczności interwencji, jak i uzasadnienia i rozkładu obciążeń nakładanych na poszczególne rodzaje źródeł wytwórczych, sektor obrotu i sprzedaży energii elektrycznej. W obecnej sytuacji brak dostępu do szczegółowych danych nie pozwala na stawianie tezy, aby korzyści z dalszego funkcjonowania mechanizmu przeważały nad stratami, które już zostały spowodowane przez niepewność inwestycyjną i ryzyko dla funkcjonowania rynku.